

Національна спілка краєзнавців України у своїй діяльності послідовно підтримує освітян України, навчальні заклади в організації краєзнавчо-пошукової роботи з вивчення історії рідного краю, героїчних і трагічних сторінок в житті українського народу. Цьому сприяють спільно проведені акції, експедиції, краєзнавчі конференції.

Прикладом такої підтримки і спільної роботи стала XII Всеукраїнська наукова історико-краєзнавча конференція «Освіт-

тянське краєзнавство: досвід, проблеми, пер-

спективи...», що відбулась у м. Івано-Франківську у 2011 році. Важливою основою розвитку зазначеної співпраці є Договір про співпрацю між Національною спілкою краєзнавців України та Українським державним центром туризму і краєзнавства учнівської молоді Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

«Підтримуючи педагогів-краєзнавців, учнів та студентів у їх намаганні вивчати історію свого краю, ми дбаємо про майбутнє краєзнавства», говорив академік П.Т. Тронько.

Наталія Морозова (м. Вінниця)

КРАЄЗНАВЧИЙ ФОРУМ НА ВІННИЧЧИНІ: НОВІ ПІДХОДИ ТА ЗДОБУТКИ

Краєзнавство на Вінниччині має глибокі корені і добрі традиції. За нашого часу виникли об'єктивні умови для відродження кращих традицій українського бібліотечного краєзнавства, значно підвищилась роль бібліотек у відновленні історичної пам'яті народу, становленні його національної свідомості, вихованні гідності і справжнього патріотизму. Краєзнавча робота стала не декларованим, а насправді пріоритетним напрямком діяльності бібліотек. Напрацювання бібліотек, музеїв, архівів, громадських краєзнавчих організацій, науковців, колекціонерів, письменників, інших учасників краєзнавчого руху, об'єднаних спільною ідеєю, дають позитивні результати.

Зміст краєзнавчої роботи бібліотек нині визначається такими основними складовими: формування краєзнавчого фонду, створення довідково-бібліографічного апарату, здійснення наукових досліджень з питань краєзнавства, підготовка власних бібліографічних і книгознавчих посібників, широка популяризація знань про край і

краєзнавчих видань та наявність краєзнавчої спеціфіки в оформленні бібліотеки.

Дослідницька робота бібліотек розпочинається з формування краєзнавчого фонду, тобто зібрання літератури про свій край, та місцевих видань. Необхідною умовою є всебічне вивчення складу наявних краєзнавчих документів і визначення рівня та якості задоволення читацьких запитів; вироблення перспективної моделі розвитку краєзнавчих фондів з тим, щоб оптимізувати ступінь їх відповідності читацьким потребам; вироблення стратегії реалізації цієї моделі.

Використання краєзнавчого фонду лише тоді матиме інтенсивний та різнобічний характер, коли він знайде адекватне відображення в краєзнавчому довідково-бібліографічному апараті. Ці та інші питання бібліотечного краєзнавства знаходять своє відображення на конференціях, інших форумах краєзнавчого характеру.

Останнім часом бурхливий розвиток інформаційних технологій надав нові можливості для нау-

кових краєзнавчих досліджень, у тому числі здійснених методом «усної історії». Необхідність поділитися новими знахідками, розвідками сприяли проведенню форумів, які б об'єднали зусилля дослідників краю і стали свого роду платформою для обміну краєзнавчими здобутками. Науково-практичні бібліотечні конференції краєзнавчого характеру прижилися на теренах Вінниччини ще з початку 2000-х років і стали традиційними. Лише за останніх п'ять років відбулося три таких форуми, до яких щораз приєднуються все нові й нові учасники, у тому числі із зарубіжних країн. Ось дещо з хроніки подій: 2008 рік – Міжнародна науково-практична конференція «Краєзнавство в системі розвитку духовності і культури регіону»; 2010-й – II Міжнародна науково-практична конференція «Краєзнавство: історичний досвід та перспективи розвитку».

10–12 жовтня 2012 року у м. Вінниці на базі обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К.А. Тімірязєва та закладів культури Мурованокуріловецького району відбулася III Міжнародна науково-практична конференція «Роль краєзнавства в соціально-економічному і культурному розвитку регіону».

Організаторами Конференції виступили Управління культури і туризму Вінницької обласної державної адміністрації, Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К.А. Тімірязєва, ГО «Асоціація бібліотек Вінниччини». Уперше до організації такого зібрання приєдналася Національна спілка краєзнавців України. Усього на Конференцію надійшло понад 90 наукових доповідей, повідомлень, а також пропозицій щодо презентації нових краєзнавчих книг і часописів.

У роботі форуму взяли участь: заступник начальника управління культури і туризму Вінницької обласної державної адміністрації Г.Д. Куделя, провідні фахівці Національної історичної бібліотеки України, Вінницької ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва, Харківської державної наукової бібліотеки ім. В.Г.Короленка, Закарпатської ОУНБ ім. Ф.Потушняка, Кіровоградської ОУНБ ім. Д.І. Чижевського, Сумської ОУНБ ім. Н.К. Крупської, наукової бібліотеки Львівського національного університету ім. І.Я. Франка, обласної бібліотеки для дітей Житомирської обласної ради, центральних районних (міських) Вінницької області, наукових бібліотек університетів Вінниці, Нью-Йорка (США), науковці вищих навчальних закладів та наукових установ міст Київ, Вінниця, Бережани (Україна); Краків, Торунь, Вроцлав,

Люблін (Республіка Польща), член правління Національної спілки краєзнавців України, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С.Д.Гальчак, національно-культурних товариств, наукові співробітники музеїв, заповідників, Державного архіву Вінницької області та архівного відділу Липовецької райдержадміністрації, державні службовці, письменники, редактори, священнослужителі, краєзнавці, колекціонери.

Відповідно до програми перший день роботи краєзнавчого форуму розпочався з офіційного відкриття та привітань учасників Конференції. З вітальними словами виступили: заступник начальника управління культури і туризму Вінницької облдержадміністрації Г.Д.Куделя, віце-консул Генерального Консульства Республіки Польща у м. Вінниці Даміан Чарчинський. Привітання від голови Національної спілки краєзнавців України, члена НАН України О.П. Реєнта зачитав член правління Національної спілки краєзнавців України, голова правління Вінницької обласної організації НСКУ, професор С.Д. Гальчак. Своє звернення до учасників зібрання надіслала і колишній співробітник обласної наукової бібліотеки ім. К.А. Тімірязєва, бібліотечний фахівець УВАН із США (м. Нью-Йорк), відомий краєзнавець, член Вінницької обласної краєзнавчої організації «Поділля» Л.М. Шпильова.

Під час пленарного засідання, в одній з основних доповідей «Від конференції до конференції: вектори розвитку регіонального бібліотечного краєзнавства», з якою виступила Г.Д. Куделя, висвітлювалися здобутки і проблеми краєзнавчої діяльності за останніх два роки у бібліотеках Вінниччини.

У своїй доповіді «Інноваційний поступ Вінницької ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва продовжується», директор Вінницької ОУНБ ім. К.А.Тімірязєва Наталія Морозова ознайомила присутніх із здобутками книгозбірні за останнє п'ятиріччя, зокрема у проектній діяльності, використанні новітніх інформаційних технологій, представленні діяльності бібліотеки у соціальних мережах. Виступ був присвячений 105-й річниці заснування обласної книгозбірні. Останнє п'ятиріччя для колективу Вінницької ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва відзначилося подальшим інноваційним розвитком із збереженням і примноженням кращого досвіду, традицій, напрацьованих не одним поколінням відданих справі його співробітників та бібліотекознавчою наукою і практикою України й світу. Слід також зауважи-

ти, що особлива увага у роботі бібліотеки акцентувалася на дослідженні та представленні в зовнішньому середовищі знань про край, його історію, сьогодення, природу, відомих особистостей. Напрацювавши чималий досвід створення та популяризації краєзнавчих ресурсів, Вінницька ОУНБ ім. К.А.Тімірязєва кожних два роки почала проводити краєзнавчі конференції, які набули статусу міжнародних завдяки участі в них науковців з країн близького зарубіжжя.

Особливості розвитку краєзнавства Східного Поділля у період «перебудови» (1985-1991рр.) охарактеризував у своїй доповіді доктор іс-

Виступи молодих науковців із Республіки Польща присвячені були переважно використанню краєзнавцями усної історії, зокрема: канд. історичних наук Вікторія Куделя-Свйонтек (м. Краків) розкрила тему «Використання усної історії краєзнавцями. Досвід та перспективи», яка охарактеризувала усну історію як знаряддя праці для її дослідників; магістр історії, аспірант Ягеллонського університету Адам Свйонтек зупинився у своєму виступі на проблемі «Збагнути цвинтар. Методологічні вказівки та можливості так званих «цвинтарних студій»; «Усна історія у діяльності центру «Пам'ять на майбутнє» –

торичних наук, професор ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського С.Д. Гальчак. Завідувач сектору організаційно-методичної та науково-дослідної роботи відділу історичного краєзнавства Національної історичної бібліотеки України В.П.Кисельова проаналізувала сучасний стан і тенденції розвитку краєзнавчого контенту веб-сайтів регіональних бібліотек України. При цьому вона дала схвальну оцінку, поряд з іншими, і веб-сайту «Тімірязєвки» та її краєзнавчої роботи в цілому.

Значний інтерес викликала книга В.Я. Куликова «Окупація Винниці (18.07.1941 – 20.03.1944): свідельство очевидця» (К., 2012), яку презентували професор-нейрохірург, академік НАМН України, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України Є.Г. Педаченко (онук автора) та видавець В.Б. Парапан.

так звучала тема доповіді документаліста з м. Вроцлава Гжегожа Коваля; магістр, аспірантка університету ім. Марії Кюрі-Склодовської Анна Нідерля презентувала присутнім доповідь на тему: «Опрацювання та архівізація усних свідчень в Архіві Усної Історії Університету Марії Кюрі-Склодовської в Любліні». Пізнавальною виявилася і доповідь магістра історії, аспірантки університету Миколая Коперніка з м. Торунь Анни Сглінської «Проект «Так треба». З досвіду історичного краєзнавства». Переклад українською мовою виступів польських науковців здійснила кандидат історичних наук Вікторія Куделя-Свйонтек.

Друге пленарне засідання розпочалося доповіддю кандидата філологічних наук, професора ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського А.М. Подолинного «Подільська шевченкіана: сторінки історії і постаті

(до 200-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка)». Автор багатьох книг про діячів літератури і мистецтва Поділля, до ювілею Великого Кобзаря уклав іменний словник, мета якого показати внесок науковців і митців Вінниччини до загальноукраїнської Шевченкіани. Він запропонував видати такий словник, інше довідкове або бібліографічне видання у кожному регіоні України та за кордоном.

Отець Григорій (Рогацький), ієромонах, настоятель парафії «Покрова Пресвятої Богородиці» та сестра Святослава Завійська присвятили свої виступи історії відродження УГКЦ у Вінниці, що на вул. Крутий Спуск, 9.

Доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання суспільно-гуманітарних дисциплін Вінницького обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників Олексій Струкевич розкрив перед присутніми тему «Батозька битва у контексті подільської та загальноукраїнської історії» і приурочив свою доповідь 360-річчю битви під Батогом (с. Четвертинівка Тростянецького району, що на Вінниччині).

Кілька доповідей цього дня висвітлювали напрямок «Бібліотечне краєзнавство». Викладач вищої категорії циклової комісії бібліотечних дисциплін та діловодства Тульчинського училища культури Н.І. Моторна презентувала виступ «Красназвчий бібліотечно-інформаційний сервіс в умовах інформаційного ринку»; зав. відділу «Україніка» Харківської ДНБ ім. В.Г. Короленка Н.І. Полянська розповіла про створення краєзнавчих бібліографічних ресурсів на прикладі своєї бібліотеки; заступник директора з наукової роботи обласної бібліотеки для дітей Житомирської обласної ради Л.А. Мозгова поділилася напрацюваннями з питання «Бібліотечне краєзнавство в персоналіях»; «Краєзнавча інформація на сайтах та блогах публічних бібліотек Вінниччини» – цю тему висвітлила заступник директора з наукової роботи та інформатизації Вінницької ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва Г.М. Слотюк; доповідь директора бібліотеки ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського В.С. Білоус присвячувалася питанню «Бібліотечно-бібліографічне краєзнавство – важливий напрямок краєзнавчої діяльності бібліотеки».

Викликали також інтерес кілька різнопланових наукових доповідей і повідомлень, а саме: «Вінниччина на поштових мініатюрах світу», з якою виступив голова Подільської асоціації філателії ім. В. Отамановського Ю.Д. Козак; «Книжкові склади у поширенні книг в Подільській губернії» – така тема доповіді про-

звучала з вуст кандидата історичних наук, старшого викладача кафедри філософії, соціально-політичних дисциплін та етнології ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського, провідного фахівця відділу рідкісних і цінних видань ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва Т.Р. Соломонової. Провідний спеціаліст Державного архіву Вінницької області, член НСЖУ К.В. Завальнюк поділився матеріалами наукової розвідки «Леонід Маркович Мосенз: сторінки біографії». Завідувач сектору виставкової роботи Вінницького обласного краєзнавчого музею Т.Г. Журунова поділилася з учасниками Конференції спогадами О.В.Ерн (активної діячки Львівської обласної організації «Меморіал») у своїй доповіді «Подільські сторінки родини Ерн».

Вінницький архітектор Л.М.Денисова ознайомила присутніх із результатами наукової розвідки «Білий рояль для білої зали» (до 100-річчя будівлі Вінницької міської Думи).

Змістовною та різноплановою була виїзна сесія Конференції, що проходила на базі закладів культури Мурованокуриловецького району. Делегацію учасників гостинно зустріли у районному будинку культури працівники бібліотек та група учителів історії.

З вітальним словом до гостей звернулися голова Мурованокуриловецької районної державної адміністрації В.М. Анікєєнко, голова районної ради В.А. Гук та начальник відділу культури і туризму райдержадміністрації В.М.Веклюк.

Учасники Конференції мали змогу ознайомитися з роботою районної книгозбірні, екскурсію бібліотекою провела Л.С. Драганюк, директор Мурованокуриловецької ЦРБ, заслужений працівник культури України.

Виїзну сесію розпочав магістр історії, аспірант університету Миколая Коперніка (м. Торунь, Республіка Польща) Пйотр Пранке виступом за темою «Гнезно – міфічний початок, момент слави та розвиток туризму».

Представники обласних наукових бібліотек України поділилися своїми напрацюваннями у царині краєзнавства. З повідомленням про бібліотечне краєзнавство як основний напрямок діяльності бібліотек виступила О.М.Малиш, завідувач відділу краєзнавчої літератури і бібліографії Сумської ОУНБ ім. Н.К. Крупської.

Про досвід Закарпатської ОУНБ ім. Ф. Потушняк йшлося у повідомленні «Книгозбірні Закарпаття: історія та сьогодення як складова бібліотечного краєзнавства» завідувача відділу краєзнавства Н. М. Вачиля.

Бібліотекар відділу книгозберігання Наукової бібліотеки ЛНУ імені Івана Франка О.Б. Ткачик виступила з повідомленням «Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка як центр краєзнавчої інформації».

З літературним краєзнавством Бережанщини ознайомила присутніх Н.І. Волинець – учений секретар Державного історико-архітектурного заповідника у м. Бережани.

У роботі Конференції брали участь і місцеві краєзнавці та письменники. Так, член НСЖУ В.А. Ревуцький презентував книгу про історію одного з сіл Мурованокуровеччини – «Снітків. Історія без акцентів», а В.Ю. Гарвасюк – поет, член НСПУ, автор багатьох поетичних книг ознайомив учасників зібрання з новою збіркою своїх віршів «Віднайти святиню».

По завершенню секційного заняття, учасники Конференції здійснили мандрівку заповідними місця Мурованокуриловеччини, зокрема ознайомилися з шедеврами картинної галереї Федора Коновалюка, відвідали садибу Косаківських XVIII ст., (де нині розташована Мурованокуриловецька школа-інтернат санаторного типу), костел парафії Святого Михаїла Архангела у с. Вербовець та Свято-Преображенський чоловічий монастир у с. Галайківці.

Останній день роботи Конференції був також багатий на змістовні наукові доповіді, розвідки, презентації.

Продовжили висвітлювати напрямок бібліотечного краєзнавства працівники обласної та районних книгозбірень. З доповіддю «Щорічник «Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини» як міні-енциклопедія життя краю» (до 50-річчя виходу першого випуску) виступила зав. відділу літератури та інформації з питань краєзнавства Вінницької ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва Т.В. Котуз. Про використання краєзнавчих ресурсів бібліотек у створенні ювілейного збірника «Томашпільщина» розповіла директор Томашпільської районної бібліотеки В.П.Нагірняк. «Літературно-мистецьке краєзнавство Бершадщини: бібліотечний аспект» – назва повідомлення бібліографа-краєзнавця Бершадської районної бібліотеки Ю.М. Маршук; з темою «Краєзнавча діяльність Жмеринської ЦРБ: традиції та інновації» виступила провідний бібліограф-краєзнавець Жмеринської ЦРБ Л.Л.Тупчій.

З новими матеріалами про Синоводську битву на Поділлі ознайомив учасників Конференції заступник голови Вінницької обласної організації НСКУ, начальник архівного відділу Липовецької

райдержадміністрації О.І. Роговий. Заслужений діяч мистецтв, директор Вінницького літературно-меморіального музею Михайла Коцюбинського Ф.В. Панчук поінформував учасників Конференції про нові форми роботи свого закладу в організації культурно-масових заходів. Емоційним і переконливим був виступ викладача культурології Вінницького коледжу НУХТ, заслуженого працівника освіти України В.П. Лосовської «Краєзнавчі матеріали як засіб формування цілісної особистості студентської молоді» (на прикладі роботи свого навчального закладу). Новими знахідками історичного минулого села Кетроси (тепер Довжок) Ямпільського району поділився краєзнавець, учитель місцевої школи Ю.П. Зозуля; а літературознавець, куратор Вінницького дому поета А.В. Стебелев розповів присутнім про долю села Канава Тиврівського району в історії Поділля. Головний бібліотекар наукової бібліотеки ВНМУ ім. М. Пирогова О.А. Юрчишина виступила з доповіддю на тему «Хранителі творчої спадщини С.Руданського: віднайдене».

Зворушили присутніх свідчення жителів с. Іванів Калинівського району, які були в полоні під час Великої Вітчизняної війни, Тетяни Олексіївни Купчинської і Василя Миколайовича Воронюка та спогади Василя Феодосійовича Мельника про окупацію села, які записала і прокоментувала бібліотекар Іванівської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату Л.С. Бадрак.

Презентаційна платформа включала в себе ознайомлення з новими книгами краєзнавчого характеру. Дві з них вийшли друком 2012 року у видавництві «Вінницька газета», які презентувала головний редактор часопису Н.М. Космина і автори: П.В. Маніленко «Добрідень, Березівко!» та І.М.Коломієць «Майдан Супрунівський». Директор видавництва «Прада-АРТ», видавець В.В. Радчик презентував присутнім І-4 випуски альманаху «Подільські джерела».

На Конференції відбулося жваве обговорення книги генерал-майора, колишнього кадрового працівника КДБ СРСР І.М. Загороднього «Втрачене покоління» (про найбільш трагічні сторінки життя українського народу, у тому числі вінничан, впродовж ХХ століття), рецензентами якої виступили відомі вінницькі історики – професор ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського А.Д.Ткаченко, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського І.М. Романюк. Вони ж і поділилися враженнями про книгу. Позитивно

оцінив видання і доктор історичних наук, завідувач кафедри журналістики цього вищого навчального закладу С.Д. Гальчак.

Електронне видання «Єлисаветградський абрис. Персона українського театру» (до 130-річчя Кіровоградського обласного академічного музично-драматичного театру ім. М.Кропивницького) презентувала заступник директора Кіровоградської ОУНБ ім. Д. Чижевського О.В. Ткаченко.

На завершення, всіма учасниками була прийнята «Резолюція III Міжнародної науково-практичної конференції «Роль краєзнавства в соціально-економічному і культурному розвитку регіону», яка представлена на веб-сайті Вінницької ОУНБ ім. К.А.Тімірязєва для ознайомлення з нею всіх бажаючих.

До Конференції було надруковано її програму, видано диск з матеріалами форуму, підготовлено рекламну продукцію. Всі учасники отримали четвертий номер бюлетеня ГО «Асоціація бібліотек Вінниччини» «Наші новини», а гості з інших регіонів України та Республіки Польща –

добірку книг краєзнавчого характеру і видань Вінницької ОУНБ ім. К.А.Тімірязєва.

Зібрання викликало широкий резонанс та отримало схвальну оцінку не лише його учасників, але й представників влади, відвідувачів бібліотеки та засобів масової інформації, які висвітлювали його роботу.

Організатори Конференції надали можливість гостям помилуватися вінницьким світломузичним фонтаном «ROSHEN», відвідати історико-меморіальний комплекс пам'яті жертв фашизму та ознайомитися з визначними місцями Мурованокуриловеччини.

2014 року на базі Вінницької ОУНБ ім. К.А.Тімірязєва та книгозбірень Вінниччини передбачається провести IV Міжнародну науково-практичну конференцію «Усна історія як важлива складова краєзнавчої діяльності».

З Резолюції III Міжнародної науково-практичної конференції «Роль краєзнавства в соціально-економічному і культурному розвитку регіону»:

10–12 жовтня 2012 року у м. Вінниці на базі ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва та закладів культури Мурованокуриловецького району (виїзна сесія) відбулася III Міжнародна науково-практична конференція «Роль краєзнавства в соціально-економічному і культурному розвитку регіону».

Організатори Конференції – Управління культури і туризму Вінницької обласної державної адміністрації, Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К.А.Тімірязєва, Національна спілка краєзнавців України, ГО «Асоціація бібліотек Вінниччини».

Заслухавши та обговоривши наукові доповіді, повідомлення, презентації, проаналізувавши стан краєзнавчої діяльності і виконання рекомендацій, прийнятих на I Міжнародній науково-практичній конференції «Краєзнавство в системі розвитку духовності і культури регіону» (2008) та узагальнених в Резолюції II Міжнародної науково-практичної конференції «Краєзнавство: історичний досвід та перспективи розвитку» (2010), учасники Конференції відмічають, що здійснюється подальша діяльність в усіх напрямках галузі краєзнавства, зокрема:

- проводяться вивчення джерельної бази краєзнавчої тематики, а також дослідження з питань історичного, природничо-географічного, літературно-мистецького, бібліотечного, народознавчого, туристичного краєзнавства, результати яких були представлені на Конференції;

- вийшла друком низка фундаментальних краєзнавчих видань, започатковано нові часописи;

- на Вінниччині продовжує діяти обласна програма підтримки місцевих авторів, завдяки якій районні, міські, сільські книгозбірні поповнюють свої фонди новими краєзнавчими виданнями. Протягом двох останніх років (кінець 2010 – 2012) побачили світ понад 50 назв видань, серед яких 2-й і 3-й випуски книгознавчого альманаху «Подільський книжник», підготовлених фахівцями ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва. 2012 року ще чотири видання бібліотеки краєзнавчого змісту виграли конкурс і будуть видані в рамках обласної програми накладом 1000 примірників кожне;

- активізувалася робота з вивчення історії міст, сіл, підприємств, навчальних закладів, бібліотек та видання книг за матеріалами наукових досліджень;

- розширилася тематика, урізноманітнилися форми, удосконалився зміст та дизайн бібліографічних посібників, що видаються книгозбірнями;

- відділом науково-методичної роботи та інновацій у бібліотечній справі ВОУНБ ім. К.А.Тімірязєва проведено методичну розвідку щодо виявлення джерел з історії населених пунктів, бібліотек та документів про видатних діячів у фондах публічних книгозбірень області;

- триває оперативний обмін краєзнавчою бібліографічною інформацією з використанням інформаційних технологій для створення регіональних краєзнавчих електронних баз даних;

- веб-сайти стали одними із важливих каналів реалізації краєзнавчої інформаційно-комунікативної функції регіональних бібліотек, де представлені краєзнавчі ресурси, а саме: поповнюються новими матеріалами повнотекстові електронні бази даних документів краєзнавчого змісту (видання бібліотек та окремих місце-

вих авторів); забезпечується розвиток електронних баз даних краєзнавчого змісту (електронні каталоги та картотеки) в мережі Інтернет, поповнюються окремі розділи краєзнавчого змісту в меню веб-сайтів («Наші видання», блог відділу літератури та інформації з питань краєзнавства ВОУНБ ім. К.А. Тімірязєва та «Вінницький інформаційний портал»; «Єлисаветградський абрис. Персона українського театру» (до 130-річчя Кіровоградського обласного академічного музично-драматичного театру ім. М. Кропивницького – Кіровоградська ОУНБ ім. Д. Чижевського та інші). Відділ літератури та інформації з питань краєзнавства ВОУНБ ім. К.А. Тімірязєва підготував навчальний ролик про методику ведення ЕБД «Календар знаменних і пам'ятних дат»;

- розпочато роботу щодо представлення діяльності бібліотек у соціальних мережах;
- надано додаткові можливості публічним бібліотекам для створення електронних краєзнавчих баз даних завдяки перемозі районних, міських, сільських книгозбірень Вінниччини та інших областей України у I, II, III раундах конкурсу програми «Бібліоміст»;

- проводиться збір та збереження краєзнавчих досліджень з використанням методу «усної історії», у тому числі за допомогою мультимедійних засобів для створення електронних архівів історико-краєзнавчого змісту – ВОУНБ ім. К.А.Тімірязєва, науковці Кракова, Любліна, Вроцлава, Іванівської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату Калинівського району, музею «Літературна Немирівщина» тощо;

- зміцнилися партнерські взаємозв'язки між бібліотеками, громадськими краєзнавчими організаціями, науковими установами, національно-культурними та громадськими краєзнавчими товариствами, творчими спілками, туристичними агенціями, музеями, архівами у напрямку розвитку краєзнавства.

Вінницька ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва видала науковий збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції «Краєзнавство: історичний досвід та перспективи розвитку», який отримали всі бібліотеки-учасниці зібрання та автори наукових доповідей і повідомлень.

Однак учасники Конференції відмічають необхідність подальшої консолідації та об'єднання зусиль для розвитку краєзнавчої діяльності, констатують невиконання рекомендації щодо виділення коштів для придбання центральними районними бібліотеками програмного забезпечення «ІРБІС» з метою створення краєзнавчих електронних баз даних; відмічають недостатню матеріальну базу та технічне оснащення низки районних, міських, сільських бібліотек, що перешкоджає виконувати у повному обсязі всі сучасні напрямки краєзнавчої роботи.

Недостатня робота проводиться щодо виявлення, збору і акумулювання краєзнавчих матеріалів для видання колективних бібліографічних праць.

Не створені в областях об'єднані краєзнавчі сайти, які б слугували джерелами інформації, платформами для дискусій і спілкування, забезпечували постійно діючі системи обміну інформацією між краєзнавцями регіонів.

Учасники III Міжнародної науково-практичної конференції «Роль краєзнавства в соціально-економічному і культурному розвитку регіону» з метою подальшого розвитку краєзнавства в регіонах наголошують на необхідності проведення наступних заходів:

- докласти зусиль щодо виконання у повному обсязі завдань, викладених у Резолюції II Міжнародної науково-практичної конференції «Краєзнавство: історичний досвід та перспективи розвитку» (Вінниця, 2010 р.);

- усіма формами і методами пропагувати краєзнавчі можливості бібліотек та інших учасників краєзнавчого руху в Україні й на Вінниччині;

- обласним науковим бібліотекам згрупувати весь краєзнавчий контент в тематичний блок «Краєзнавство» на головних сторінках веб-сайтів і за допомогою посилань подавати необхідну інформацію на відповідних сторінках;

- бібліотекам та іншим учасникам краєзнавчого руху більш широко використовувати соціальні мережі Інтернет для популяризації знань про рідний край, краєзнавчих ресурсів та висвітлення досвіду роботи;

- розширити тематику та хронологічні рамки досліджень, здійснених методом «усної історії» та оприлюднити їх результати на IV Міжнародній науково-практичній конференції «Усна історія як важлива складова краєзнавчої діяльності», що відбудеться 2014 року на базі ВОУНБ ім. К.А. Тімірязєва та інших бібліотек Вінниччини;

- здійснити у кожній області підготовку іменних словників, інших довідкових та бібліографічних видань регіональної Шевченкіани, присвяченої 200-річчю від дня народження Т.Г. Шевченка;

- бібліотечним, музейним, архівним закладам, науковцям, краєзнавцям, приватним колекціонерам, громадським краєзнавчим організаціям вивчати і запроваджувати в практику роботи кращий вітчизняний і зарубіжний досвід краєзнавчої діяльності з метою збереження історичної пам'яті народу, сприяння розвитку регіонів та держави України в цілому.

- обласним і районним методичним центрам систематично здійснювати моніторинг краєзнавчої діяльності публічних бібліотек.

- робочій групі з підготовки і проведення III Міжнародної науково-практичної конференції «Роль краєзнавства в соціально-економічному і культурному розвитку регіону» підготувати розширене повідомлення про її роботу до наукового журналу «Краєзнавство».